

INSURE

Innovative Sustainable Remediation

INSTRUKTION CHECKLISTOR

Tillsyn för hållbar efterbehandling

EUROPEAN UNION
European Regional Development Fund

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

INSTRUKTION CHECKLISTOR		Sid nr 2 (7)
Tillsyn för hållbar sanering		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

Instruktion checklistor – Tillsyn för hållbar sanering

Syfte

Syftet med checklistorna är att de ska utgöra ett komplement till kunskapssammanställningen "Tillsyn för hållbar efterbehandling – En kunskapssammanställning till stöd för miljöskyddshandläggare på kommuner och länsstyrelser i arbetet med efterbehandling, september 2019".

Målet med kunskapssammanställningen och checklistorna är att erbjuda ett användarvänligt stöd om hur man inom tillsyn kan arbeta för att bidra till hållbara efterbehandlingsmetoder. Materialet är tänkt att ge relevant vägledning, konkreta tips för de olika momenten i ett EBH-projekt och vid behov hänvisa till mer detaljerade kunskapskällor. Materialet ska vara till stöd för miljöskyddshandläggare på kommuner och länsstyrelser i arbetet med efterbehandlingsprojekt och användas som ett komplement till vägledningar och andra kunskapskällor. Ambitionen har varit att sammanställningen och checklistorna ska kunna användas både vid planerad och oplanerad tillsyn. Vi tror även att materialet kan ge övriga aktörer en ökad förståelse för tillsynsmyndighetens utmaningar. En stor del av innehållet i materialet är baserat på de erfarenheter som har gjorts inom INSURE-projektet. Tanken är att materialet ska vara användbart både för handläggare med övergripande respektive mer fördjupade kunskaper om efterbehandlingsarbetet.

Ett annat viktigt syfte är att bidra till ett effektivt, rättssäkert och likvärdigt tillsynsarbete samtidigt som det bidrar till hållbara efterbehandlingar. Materialet ska även på lämpligt sätt knyta an till annan tillsynsvägledning inom förorenade områden som gemensamt tas fram av Länsstyrelserna.

Checklistorna har tagits fram baserat på:

- Rapporten – Tillsyn för hållbar efterbehandling, september 2019.
- Tillsynsprojektet "Tillsynsarbete anpassad till hållbara saneringsmetoder" som genomfördes 2014-2015.
- Erfarenheter gjorda av tillsynshandläggare vid länsstyrelser och kommuner.

INSTRUKTION CHECKLISTOR		Sid nr 3 (7)
Tillsyn för hållbar sanering		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

Innehåll och struktur

Checklistorna är strukturerade efter den efterbehandlingsprocess, se figur 1 nedan, som presenteras i Naturvårdsverkets vägledningsmaterial¹. Målsättningen med att knyta tipsen i checklistorna till EBH-processen är att handläggaren lättare ska kunna hitta till relevant information.

Instruktionen innehåller tre checklistor:

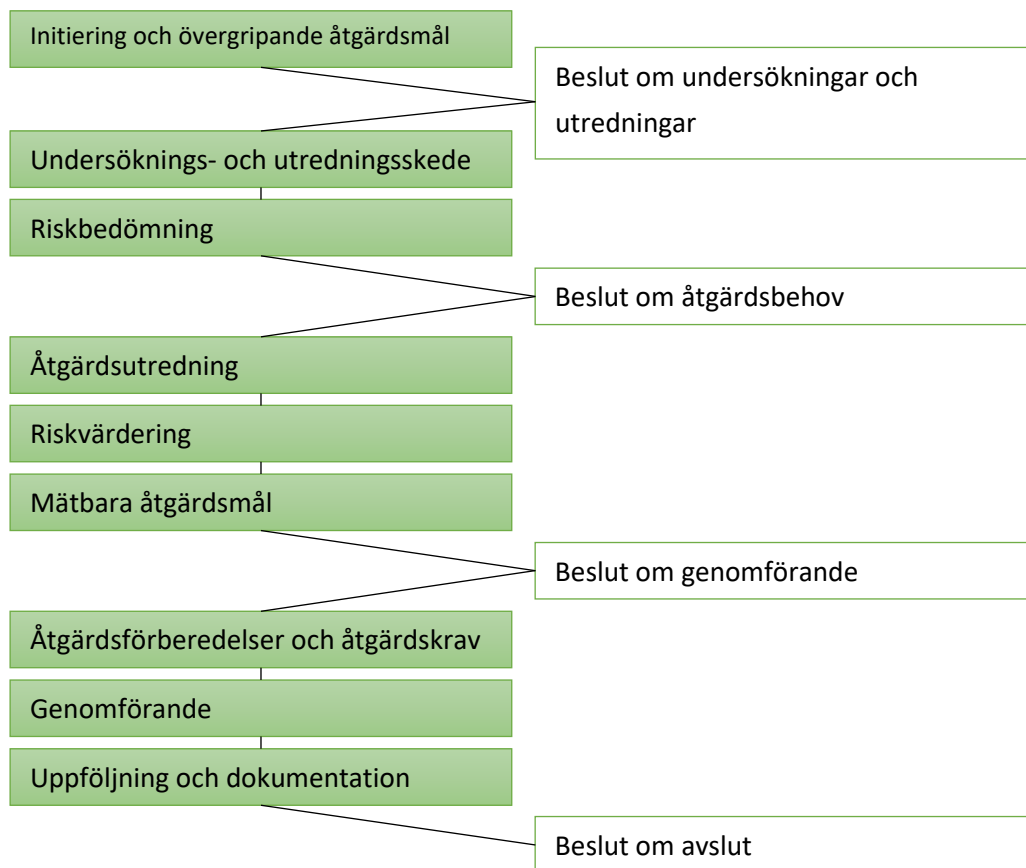
Checklista 1 – Initiering och övergripande åtgärds mål till beslut om åtgärdsbehov

Checklista 2 - Åtgärdsutredning till beslut om genomförande

Checklista 3 – Åtgärdsförberedelser och åtgärdskrav till beslut om avslut

¹ NV rapport 5978, Att välja efterbehandlingsåtgärd, En vägledning från övergripande till mätbara åtgärds mål. På sidan 19 redovisas en illustration av processen för att välja efterbehandlingsåtgärd.

INSTRUKTION CHECKLISTOR		Sid nr 4 (7)
Tillsyn för hållbar sanering		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

Figur 1. EBH-Processen baseras på de moment som generellt ingår i hanteringen av ett förorenat område.

Handläggning

Checklistorna ska användas tillsammans med rapporten "Tillsyn för hållbar efterbehandling", och ej som fristående dokument. Ta en kopia av aktuell checklista och spara digitalt eller skriv ut checklistan. Checklistan ska vara till hjälp i ärendet så att inget moment tappas bort. Här finns också plats att kort notera datum, vilka man varit i kontakt med, om och hur frågan hanterats, ställningstaganden m m. Om tillsyn involveras i ett ärende/område en bit in i EBH-processen, så är det bra att gå igenom momenten i tidigare skeden och följa upp att viktiga aspekter inte missats. Arbetar man parallellt med flera skeden t ex riskbedömning och åtgärdsutredning så använder man de två aktuella checklistorna. I rapporten "Tillsyn för hållbar efterbehandling" beskrivs mer i detalj vad som kan vara viktigt att tänka på i de olika

INSTRUKTION CHECKLISTOR		Sid nr 5 (7)
Tillsyn för hållbar sanering		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

skedena i EBH-processen. I checklistorna hänvisas läsaren till relevanta avsnitt i rapporten. Bilagt till respektive checklista finns en konceptuell bild över EBH-processen för det aktuella skedet. I bilden kan läsaren se skedena och tänkbara utredningar och aktiviteter/handlingar där TM kan bedriva tillsyn. Längst ned i denna instruktion redovisas en konceptuell bild över alla skedena och tänkbara utredningar under hela EBH-processen. De tänkbara aktiviteter/handlingar där TM kan bedriva tillsyn redovisas enbart i de konceptuella bilderna som hör till respektive checklista.

TÄNK PÅ:

I respektive checklista redovisas exempel på frågor, aspekter, utmaningar och tips som kan vara bra för den enskilda tillsynspersonen att vara uppmärksam på. Tanken är att handläggaren går igenom checklistorna och bedömer vilka av de uppräknade momenten som kan vara aktuella och relevanta att överväga i sitt egna tillsynsprojekt.

Det är viktigt att poängtera att checklistorna inte är kompletta men likväl är förhoppningen att de kan utgöra ett stöd för den enskilde handläggaren på kommunen eller länsstyrelsen i synnerhet för handläggare som har begränsad erfarenhet av tillsynsarbete kopplat till hållbar efterbehandling.

En viktig utgångspunkt för att få till ökad användning av hållbara efterbehandlingsmetoder är att bedriva ett tillsynsarbete som främjar att de miljömässiga, tekniska och ekonomiska förutsättningarna för olika åtgärdsmetoder/åtgärdsalternativ utreds på ett bra sätt.

Frågeställningar och aspekter som är viktiga att utreda för respektive åtgärdsmetod för att ta reda på om tekniken kan fungera skiljer sig åt mellan metoderna. På åtgärdsportalen, <http://atgardsportalen.se/>, hittar du viktiga frågeställningar som är viktiga att utreda för olika åtgärdstekniker.

Du kan läsa mer om processen för att välja efterbehandlingsåtgärd och ingående arbetsmoment i Naturvårdsverkets vägledningsrapport 5978, "Att välja

INSTRUKTION CHECKLISTOR		Sid nr 6 (7)
Tillsyn för hållbar sanering		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

efterbehandlingsåtgärd”. Det är samma process som behöver gås igenom oavsett om du utreder förutsättningarna för att välja schaktsanering eller andra hållbarare efterbehandlingsmetoder.

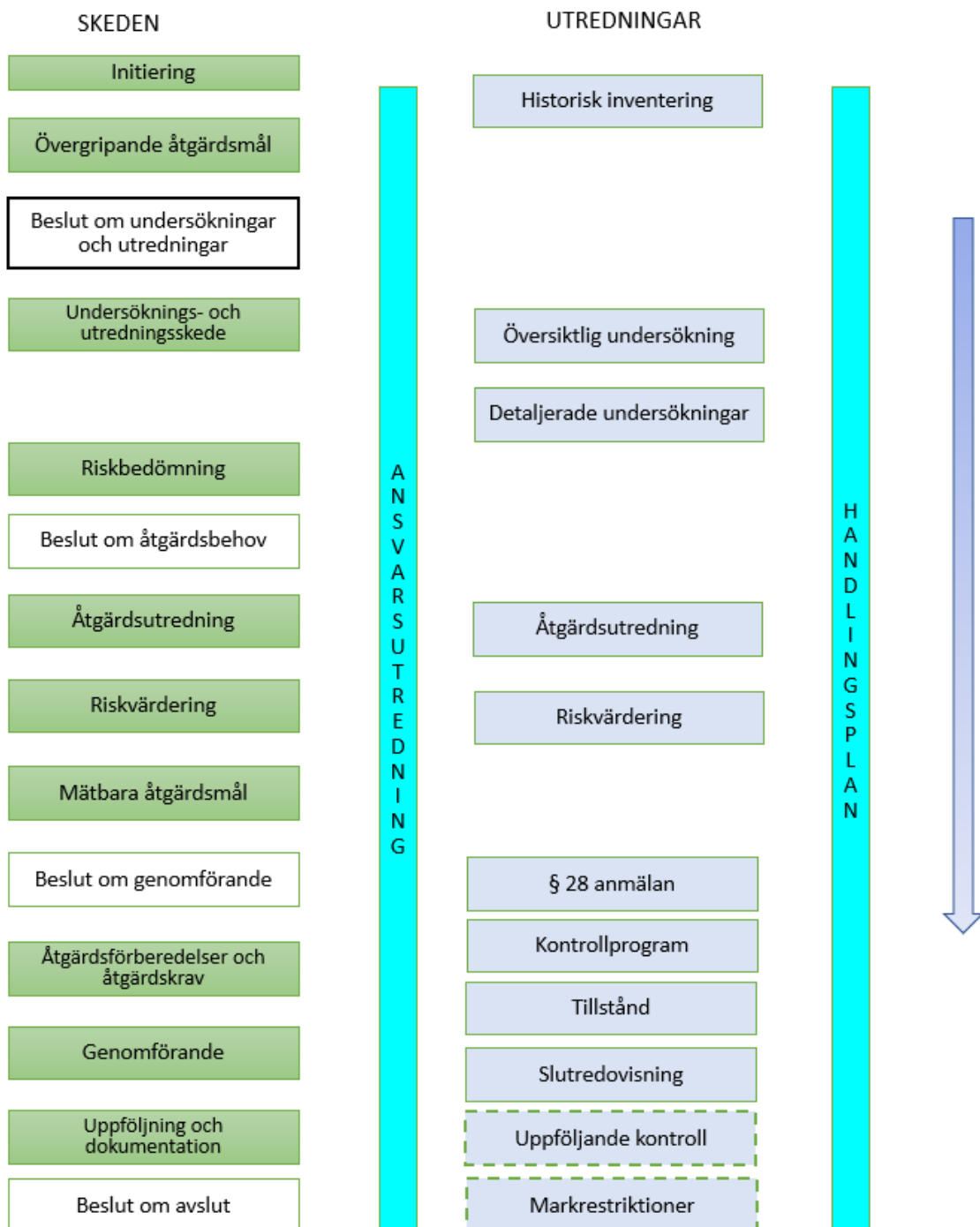
I de fall du känner dig osäker på om bedömningar, förslag eller slutsatser som lämnas av motparten eller dess sakkunniga så kan det vara bra att dubbelkolla med annan sakkunnig, t ex en erfaren kollega eller använda SGI:s korttidsstöd. På åtgärdsportalen redovisas referensprojekt. Där kan du hitta andra liknande projekt och få tips på andra tillsynsmyndigheter som hanterat liknade projekt.

Bra att känna till

Förhoppning är att instruktionen och checklistorna kommer att vidareutvecklas vartefter fler erfarenheter vinns. Skicka gärna tips och synpunkter på förbättringar till markus.gustafsson@lansstyrelsen.se.

Länsstyrelsen Östergötland vill framföra ett stort tack till tillsynspersoner som bidragit med erfarenheter från tillsynsarbete i efterbehandlingsprojekt, deras tips och erfarenheter utgör grunden för checklistorna. Länsstyrelsen Östergötland vill även rikta ett särskilt tack till Peter Harms Ringdahl på EnviFix AB som med stort engagemang bidragit med sina erfarenheter från efterbehandlingsprojekt och arbetet med åtgärdsportalen.

INSTRUKTION CHECKLISTOR		Sid nr 7 (7)
Tillsyn för hållbar sanering		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

Figur 2. En konceptuell bild över EBH-Processens skeden och tänkbara utredningar där TM kan bedriva tillsyn.

CHECKLISTA

Tillsyn för hållbar efterbehandling

Checklista 1 – Initiering till beslut om
åtgärdsbehov

CHECKLISTA	Nr 1	Sid nr 2 (8)
Checklista 1 – Initiering till riskbedömning		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

Checklista 1 – Initiering till riskbedömning

Denna checklista ska användas tillsammans med rapporten "Tillsyn för hållbar efterbehandling", och ej som ett fristående dokument. Ta en kopia och spara digitalt eller skriv ut denna checklista. Checklistan ska vara till hjälp i ärendet så att inget moment tappas bort. Här finns också plats att kort notera datum, vilka man varit i kontakt med, om och hur frågan hanterats, ställningstaganden m m. Om tillsyn involveras i ett ärende/område en bit in i EBH-processen, så är det bra att gå igenom momenten i tidigare skeden och följa upp att viktiga aspekter inte missats. I rapporten "Tillsyn för hållbar efterbehandling" beskrivs mer i detalj vad som kan vara viktigt att tänka på i de olika skedena i EBH-processen. I checklistan hänvisas läsaren till relevanta avsnitt i rapporten. Bilagt till checklistan finns en konceptuell bild över EBH-processen för skedena Initiering till Beslut om åtgärdsbehov. I bilden kan läsaren se skedena och tänkbara utredningar och aktiviteter/handlingar där TM kan bedriva tillsyn. Bilagan är tänkt att utgöra ett stöd till checklistan.

	Moment	Kommentar
	Initiering och övergripande åtgärds mål	
☐	Läs avsnitten "Initiering och övergripande åtgärds mål" och "Strategier för tillsyn vid planering, dialog, kompetens och ärendehantering"	
☐	Initiera en dialog med huvudmannen/ansvarig i ett tidigt skede och boka in ett första möte	
☐	Förberedd mötet och tänk igenom: <ul style="list-style-type: none"> - Syftet med mötet, - Vad du vill gå igenom, budskap och förväntat resultat med mötet/mötena. - Diskutera vad vi menar med hållbar efterbehandling vid mötet/mötena. (läs avsnitt "Varför hållbar efterbehandling?") 	

CHECKLISTA	Nr 1	Sid nr 3 (8)
Checklista 1 – Initiering till riskbedömning		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

☐	Bestäm vid mötet/mötena - Hur ska kommunikationen genomföras framöver, vem gör vad? - Tidplan för kommande insatser. - Ta fram eller bestäm hur övergripande åtgärds mål för projektet/området tas fram.	
	Inför diskussionerna om övergripande åtgärds mål bör TM insamla befintlig kunskap på myndigheten om: <ul style="list-style-type: none"> - Nuvarande markanvändning - Planerad framtida markanvändning - Hur använder människor mark och vatten inom och i anslutning till området? - Finns det t ex naturvärden, kulturmiljövärden, vattenresurser, vattenförekomster, friluftsintrassen, försvarsintrassen eller andra värden och intrassen som kan beröras? - Vilka intressenter t ex fastighetsägare, närboende kan beröras och kan behöva involveras? Dokumentera den insamlade kunskapen och delge huvudman.	
☐	Följ upp genomförda möten och det som bestämts	
Undersöknings- och utredningsskede		
☐	Läs avsnitten "Undersöknings- och utredningsskede" och "Strategier för tillsyn vid planering, dialog, kompetens och ärendehantering"	
☐	Finns det en bra historisk inventering? Om inte överväg om det är motiverat att komplettera den befintliga eller göra en ny.	

CHECKLISTA	Nr 1	Sid nr 4 (8)
Checklista 1 – Initiering till riskbedömning		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

	Notera att inventeringen utgör grunden för kommande undersökningar och utredningar och en hållbar efterbehandling.	
	Översiktliga undersökningar	
☐	Läs avsnittet "Översiktliga undersökningar"	
☐	Finns det frågor från föregående skede (initiering och övergripande åtgärds mål) som behöver hanteras vidare?	
☐	Påtala att TM vill få möjlighet att granska provtagningsplanen.	
☐	Överväg om du behöver boka in något möte med huvudmannen och/eller dess konsult? Behövs eventuellt möte före/efter provtagningsplanen tas fram?	
☐	Följande bör framgå av <i>provtagningsplanen</i> : <ul style="list-style-type: none"> - Vad är syftet med undersökningen? - Vilka frågor ska undersökningen besvara? - Vilka dataunderlag behöver samlas in för att besvara frågorna? - Vilken säkerhet behöver dataunderlaget ha för att besvara syfte och frågor? - Kan själva provtagningen genomföras hållbarare, tex dynamisk provtagningsstrategi? <p>Kommunicera ovanstående behov, granska och bedöm om planen behöver kompletteras eller förtydligas.</p>	
☐	Finns det kunskap om föroreningsituationen och vet man att åtgärd sannolikt behövs? Om ja, överväg om det är motiverat att begära att provtagningsplanen kompletteras med parametrar som kan vara intressanta för aktuella åtgärdsalternativ.	

CHECKLISTA	Nr 1	Sid nr 5 (8)
Checklista 1 – Initiering till riskbedömning		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

	Ett lämpligt tillägg kan vara att undersökningen ska besvara vilka åtgärdsmetoder som kan vara aktuella att studera vidare i kommande utredningar och att parametrar till stöd för detta läggs till.	
☐	<i>Undersökningsrapporten</i> Följ upp att syften och frågor i provtagningsplanen har besvarats och begär kompletteringar vid behov. Rapporten är ett viktigt underlag för kommande utredningar.	
	Detaljerade undersökningar	
☐	Finns det underlag och kvarstående frågor från föregående skeden som behöver hanteras vidare?	
☐	Läs vid behov avsnitten "Undersöknings- och utredningsskede", "riskbedömning" och "Strategier för tillsyn vid planering, dialog, kompetens och ärendehantering".	
☐	Överväg om du behöver boka in något möte med huvudmannen och/eller dess konsult? Behövs eventuellt möte före/efter provtagningsplaner för detaljerade undersökningar tas fram?	
☐	Detaljerade undersökningar kan innebära att flera och stegvisa undersökningar behöver genomföras. Undersökningarna görs med syftet att ta fram behövligt underlag för riskbedömning och eventuella behov av åtgärder (För mer utförlig info läs NV rapport 5978, kapitel 3). Kommunicera behovet av provtagningsplan för respektive undersökning till motparten. Det kan vara en fördel ur hållbarhetssynpunkt att samla provtagningar som hänger ihop i samma plan.	

CHECKLISTA	Nr 1	Sid nr 6 (8)
Checklista 1 – Initiering till riskbedömning		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

☐	Påtala att hållbarhet behöver övervägas vid planering av alla undersökningar och utredningar i detta skede.	
☐	Under skedet " <i>översiktliga undersökningar</i> " kan du se vad som bör framgå av "provtagningsplanen" för respektive undersökning.	
	Vid genomgång av <i>provtagningsplanen</i> :	
☐	Granska, bedöm och återkoppla om hållbarhet beaktats på ett godtagbart sätt. (Stäm av mot det som sägs i avsnittet "Undersöknings- och utredningsskede")	
	Riskbedömning	
☐	Tänk på: För att riskbedömningen ska resultera i en hållbar åtgärd så behöver den utföras på rätt sätt.	
☐	Läs kapitel 4 i NV rapport 5978, om du vill få en övergripande inblick om riskbedömningens syfte, riskbedömningsprocessen, riskreduktion och efterbehandlingsbehov samt samverkan mellan riskbedömning, åtgärdsutredning och riskvärdering.	
☐	Riskbedömningen bör därför i tillämpliga delar tas fram i enlighet med Naturvårdsverkets vägledningsmaterial. Den inledande problembeskrivningen och en konceptuell modell är två viktiga verktyg som alltid bör finnas med.	
☐	Uppdatera de övergripande åtgärdsmålen innan och under riskbedömningsprocessen, glöm inte att ha mål med fokus på hållbarhet.	
☐	Tänk på: Underlagen till riskbedömningen tas fram i undersökningsskedet. Upplägget av	

CHECKLISTA	Nr 1	Sid nr 7 (8)
Checklista 1 – Initiering till riskbedömning		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

	riskbedömningsprocessen påbörjas därför parallellt med undersökningsskedet	
☐	<p>Överväg om motparten bör ta fram en plan för framtagandet av riskbedömningen. Följande bör framgå av <i>planen</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Problembeskrivning och konceptuell modell - Vilka frågeställningar som behöver besvaras i riskbedömningen. - Vilka dataunderlag behöver samlas in för att besvara frågorna? - Vilken säkerhet behöver dataunderlaget ha för att besvara frågorna? - Vilka dataunderlag är lämpliga och motiverade att ta fram för åtgärdsutredningen. Exempelvis är det bra med underlag som ger vägledning om vilka åtgärdsmetoder som kan fungera och därför är relevanta att studera vidare i kommande åtgärdsutredning. - Planerade avstämningpunkter under processen 	
☐	<p>Följ upp att VU har skaffat sig behövlig kompetens för att göra en riskbedömning på rätt sätt</p> <p>Begär in referenser om du är osäker</p>	
☐	<p>I många projekt görs enbart en förenklad riskbedömning.</p> <p>Följ upp att det räcker och att det finns välgrundade motiv till att göra en förenklad riskbedömning</p>	
☐	Används generella eller platsspecifika riktvärden i jord för ett område bör TM följa upp att förutsättningar och antaganden som gäller för de tillämpade riktvärdena överensstämmer med de faktiska förhållandena på platsen	
☐	Om det finns förutsättningar eller förhållanden på den aktuella platsen som inte kan beaktas i	

CHECKLISTA	Nr 1	Sid nr 8 (8)
Checklista 1 – Initiering till riskbedömning		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

	en förenklad riskbedömning och vid beräkning av platsspecifika riktvärden behöver en riskbedömning ta hänsyn till detta.	
☐	En väl underbyggd riskbedömning som tydligt visar de risker som styr åtgärdsbehovet utgör ett viktigt underlag för en åtgärdsutredning för att senare komma fram till en hållbar efterbehandlingsmetod för det aktuella området.	
	<i>Riskbedömningsrapporten</i> TM behöver följa upp att riskbedömningen utförts på rätt sätt. Finns det en plan för riskbedömningen, behöver det följas upp att planen följts. Begär kompletteringar vid behov.	
	Beslut om åtgärdsbehov	
☐	TM bör på lämpligt sätt återkoppla till motparten att riskbedömningen accepterats utifrån nuvarande kunskaper och bekräfta att det finns ett åtgärdsbehov.	
☐	Om TM har invändningar mot betydelsefulla slutsatser/bedömningar i riskbedömningen t ex avvikande uppfattning om styrande risker eller annan syn på riskreduktionsbehovet, så bör TM påtala detta vid återkopplingen.	

Bilaga EBH processen för Checklista 1 (Initiering till Beslut om åtgärdsbehov) – En konceptuell bild över skeden, utredningar och aktiviteter/handlingar där TM kan bedriva tillsyn

INSURE

Innovative Sustainable Remediation

CHECKLISTA

Tillsyn för hållbar efterbehandling

Checklista 2 – Åtgärdsutredning till beslut
om genomförande

EUROPEAN UNION
European Regional Development Fund

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

CHECKLISTA	Nr 2	Sid nr 2 (7)
Checklista 2 – Åtgärdsutredning till beslut om genomförande		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

Checklista 2 – Åtgärdsutredning till beslut om genomförande

Denna checklista ska användas tillsammans med rapporten "Tillsyn för hållbar efterbehandling", och ej som ett fristående dokument. Ta en kopia och spara digitalt eller skriv ut denna checklista. Checklistan ska vara till hjälp i ärendet så att inget moment tappas bort. Här finns också plats att kort notera datum, vilka man varit i kontakt med, om och hur frågan hanterats, ställningstaganden m m. Om tillsyn involveras i ett ärende/område en bit in i EBH-processen, så är det bra att gå igenom momenten i tidigare skeden och följa upp att viktiga aspekter inte missats. I rapporten "Tillsyn för hållbar efterbehandling" beskrivs mer i detalj vad som kan vara viktigt att tänka på i de olika skedena i EBH-processen. I checklistan hänvisas läsaren till relevanta avsnitt i rapporten. Bilagt till checklistan finns en konceptuell bild över EBH-processen för skedena Åtgärdsutredning till Beslut om genomförande. I bilden kan läsaren se skedena och tänkbara utredningar och aktiviteter/handlingar där TM kan bedriva tillsyn. Bilagan är tänkt att utgöra ett stöd till checklistan.

	Moment	Kommentar
	Åtgärdsutredning	
☐	Läs avsnittet "Åtgärdsutredning"	
☐	Åtgärdsutredningen bör i tillämpliga delar tas fram i enlighet med Naturvårdsverkets vägledningsmaterial.	
☐	Läs kapitel 5 i NV rapport 5978, om du vill få en övergripande inblick om syfte med åtgärdsutredningen och den stegvisa processen för att ta fram utredningen (identifiera tänkbara åtgärdsalternativ, gör en inledande alternativanalys, sälla bort icke fungerande åtgärdsalternativ och studera slutligen de kvarvarande åtgärdsalternativen i en fördjupad alternativanalys)	

CHECKLISTA	Nr 2	Sid nr 3 (7)
Checklista 2 – Åtgärdsutredning till beslut om genomförande		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

☐	Prioritera dialog med huvudmannen/ansvarig i ett tidigt skede och boka vid behov in ett första möte	
☐	Följ upp att huvudman/ansvarig har skaffat sig behövlig kompetens för att kunna identifiera och möjliga åtgärdsmetoder. Lyft vid behov frågan om projektorganisationen behöver förstärkas.	
☐	Följ upp att huvudman/ansvarig utreder miljömässiga, tekniska och ekonomiska förutsättningar för de olika åtgärdsalternativen på ett bra sätt.	
☐	Överväg om huvudmannen/ansvarig bör ta fram en plan för framtagandet av åtgärdsutredningen. Följande bör minst framgå av <i>planen</i> : <ul style="list-style-type: none"> - Utredningens syfte, omfattning och upplägg. - Tänkbara åtgärdsalternativ som identifierats alternativt ett tillvägagångssätt för att identifiera möjliga åtgärdsalternativ. - Utvärderingskriterier vid den inledande alternativanalysen. - Utvärderingskriterier vid den fördjupade alternativanalysen. - Eventuella kompletterande dataunderlag eller utredningar som behöver tas fram. - Planerade avstämningspunkter under utredningsprocessen. 	
☐	Tänk på: För att åtgärdsutredningen ska vara hållbar så behöver den utföras på rätt sätt. Undvik att acceptera alltför förenklade tillvägagångssätt t ex att enbart ett åtgärdsalternativ utreds.	
☐	Be om motivation om du bedömer att möjliga tekniker sällas för tidigt i den inledande alternativanalysen Kräv dock inte utredningar av metoder som uppenbart inte är genomförbara av miljömässiga, tekniska eller ekonomiska skäl.	
☐	Avsätt tid för att läsa in de grundläggande principerna för de aktuella åtgärdsmetoderna och	

CHECKLISTA	Nr 2	Sid nr 4 (7)
Checklista 2 – Åtgärdsutredning till beslut om genomförande		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

	läs om deras för/nackdelar. Är du lite insatt i teknikerna blir diskussioner med huvudmannen och dess sakkunniga mer givande och din granskning blir av bättre kvalité.	
☐	På Åtgärdsportalen, http://atgardsportalen.se/ , hittar du vilka frågeställningar som är viktiga att utreda för olika åtgärds tekniker. Om något saknas, be att VU kompletterar utredningen med detta.	
☐	Kolla om det finns några relevanta referensprojekt på åtgärdsportalen, det kan vara värdefullt att kunna ställa frågor till en tillsynsmyndighet som har erfarenhet av ärenden där aktuella metoder har använts. Du kan även tipsa ansvarig om referensprojekt.	
☐	Om TM i det enskilda fallet kan acceptera olika ambitionsnivåer av riskreduktion, så kan det ur hållbarhetssynpunkt vara en fördel att studera olika ambitionsnivåer för olika åtgärds metoder. Detta möjliggör att olika ambitionsnivåer av riskreduktion enklare kan utvärderas mot varandra i riskvärderingen och en kombination av den mest hållbara åtgärds metoden och åtgärdsnivån kan då väljas.	
☐	Se till att mätbara åtgärds mål formuleras anpassat till de åtgärds metoder och åtgärds tekniker som utvärderas i den fördjupade alternativanalysen. Överväg om åtgärds målen påverkar konsekvensbedömningen.	
☐	<i>Åtgärdsutredningen</i> TM behöver följa upp att åtgärdsutredningen utförts på rätt sätt. Finns det en plan för åtgärdsutredning, behöver det följas upp att planen följts. Begär kompletteringar vid behov. En rätt utförd åtgärdsutredning utgör en viktig grund för en hållbar efterbehandling.	

CHECKLISTA	Nr 2	Sid nr 5 (7)
Checklista 2 – Åtgärdsutredning till beslut om genomförande		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

	Riskvärdering	
☐	Läs avsnittet "Riskvärdering"	
☐	Riskvärderingen bör i tillämpliga delar tas fram i enlighet med Naturvårdsverkets vägledningsmaterial.	
☐	Läs kapitel 6 i NV rapport 5978, om du vill få en övergripande inblick om syfte med riskvärderingen och hur processen går till när man gör en riskvärdering och vilka steg som ingår.	
☐	Prioritera dialog med huvudmannen/ansvarig i ett tidigt skede och boka vid behov in ett första möte	
☐	Tillsynsmyndigheten har ett ansvar för att se till att allmänna och enskilda intressen vägs in och att berörda intressenter involveras i behövlig omfattning. Följ upp att: <ul style="list-style-type: none"> - Alla berörda intressenter har identifierats - Det finns ett upplägg för att informera berörda parter utanför projektet - Det finns en beskrivning av vilken påverkan olika aktörer kan ha på valet av åtgärdsalternativ. 	
☐	Överväg om huvudmannen/ansvarig bör ta fram en plan för framtagandet av riskvärderingen. Följande bör minst framgå av <i>planen</i> : <ul style="list-style-type: none"> - Vilken riskvärderingsmetodik som kommer användas - En beskrivning av genomförandet - Vilka intressenter som kommer delta - Vilka åtgärdsåtgärder som kommer tillämpas - Vilka åtgärdsalternativ som kommer utvärderas. - Vilka urvalskriterier som kommer användas. 	
☐	<i>Glöm inte:</i> Att riskvärderingen är själva processen för att välja åtgärdsalternativ. Valet av urvalskriterier och hur de värderas har stor betydelse för vilket åtgärdsalternativ som faller ut i riskvärderingen.	

CHECKLISTA	Nr 2	Sid nr 6 (7)
Checklista 2 – Åtgärdsutredning till beslut om genomförande		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

☐	Vid val och viktning av urvalskriterier. Tänk på och se till att definitionen av hållbar efterbehandling tillämpas i riskvärderingen "eliminering och/eller kontroll av oacceptabla risker på ett säkert och korrekt sätt, samtidigt som man optimerar de miljömässiga, sociala och ekonomiska värdena av arbetet".	
☐	Riskvärderingsprocessen är en iterativ process där urvalskriterier och värderingar kan behöva ses över och justeras när viktningen är utförd.	
☐	I den mån olika parter inte är samstämmiga om urvalskriterierna och dess viktning så bör TM säkerställa att de olika bedömningarna dokumenteras på lämpligt sätt.	
☐	<i>Riskvärderingsrapporten</i> Resultatet av riskvärderingen redovisas normalt skriftligt i en rapport eller motsvarande. ☐ Riskvärderingsrapporten är inte bindande men ska utgöra underlag och vara vägledande för ett beslut om åtgärd.	
Mätbara åtgärds mål		
☐	Följ upp att slutliga mätbara åtgärds mål formulerats på ett korrekt sätt för den åtgärds metod som förespråkas	
☐	Följ upp att de mätbara åtgärds målen är mätbara och har en tydlig koppling till de övergripande åtgärds målen.	
Beslut om genomförande		
☐	Överväg noga att beslutsunderlaget är tillräckligt bra, innan du som TM tar ställning till vilken metod som ska väljas. Det kan i vissa fall vara klokt att avvakta med slutligt ställningstagande till förberedelseskedet t ex om det finns flera åtgärdsalternativ som nästan är likvärdiga eller	

CHECKLISTA	Nr 2	Sid nr 7 (7)
Checklista 2 – Åtgärdsutredning till beslut om genomförande		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

	om det kvarstår många osäkerheter med förordat alternativ.	
☐	Förespråka att den mest hållbara efterbehandlingsmetoden väljs i situationer där ni bedömer att det är ekonomiskt rimligt, tekniskt möjligt och miljömässigt motiverat.	
☐	Dokumentera de ställningstaganden som görs, "vi kom överens om" eller "TM accepterar att".	

Bilaga EBH processen för Checklista 2 (Åtgärdsutredning till Beslut om genomförande) – En konceptuell bild över skeden, utredningar och aktiviteter/handlingar där TM kan bedriva tillsyn

INSURE

Innovative Sustainable Remediation

CHECKLISTA

Tillsyn för hållbar efterbehandling

Checklista 3 – Åtgärdsförberedelser till
beslut om avslut

EUROPEAN UNION
European Regional Development Fund

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

CHECKLISTA	Nr 3	Sid nr 2 (7)
Checklista 3 – Åtgärdsförberedelser till beslut om avslut		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

Checklista 3 – Åtgärdsförberedelser till beslut om avslut

Denna checklista ska användas tillsammans med rapporten "Tillsyn för hållbar efterbehandling", och ej som ett fristående dokument. Ta en kopia och spara digitalt eller skriv ut denna checklista. Checklistan ska vara till hjälp i ärendet så att inget moment tappas bort. Här finns också plats att kort notera datum, vilka man varit i kontakt med, om och hur frågan hanterats, ställningstaganden m m. Om tillsyn involveras i ett ärende/område en bit in i EBH-processen, så är det bra att gå igenom momenten i tidigare skeden och följa upp att viktiga aspekter inte missats. I rapporten "Tillsyn för hållbar efterbehandling" beskrivs mer i detalj vad som kan vara viktigt att tänka på i de olika skedena i EBH-processen. I checklistan hänvisas läsaren till relevanta avsnitt i rapporten. Bilagt till checklistan finns en konceptuell bild över EBH-processen för skedena Åtgärdsförberedelser till Beslut om avslut. I bilden kan läsaren se skedena och tänkbara utredningar och aktiviteter/handlingar där TM kan bedriva tillsyn. Bilagan är tänkt att utgöra ett stöd till checklistan.

	Moment	Kommentar
	Åtgärdsförberedelser och åtgärdskrav	
☐	Begär, om det bedöms motiverat, att VU testar aktuella åtgärdsmetoder i pilotskala.	
☐	Om det finns behov, överväg om det finns motiv till att medge en rymligare tidsram vid utredning, testning och genomförande med innovativ efterbehandlingsteknik.	
☐	Följ upp att identifierade osäkerheter från åtgärdsutredningen hanteras i förberedelseskedet.	
☐	Ställ krav på avgränsning av förorening i aktuella medier t ex jord och grundvatten innan saneringen påbörjas, begär in en skriftlig motivering om huvudmannen/ansvarig är av	

CHECKLISTA	Nr 3	Sid nr 3 (7)
Checklista 3 – Åtgärdsförberedelser till beslut om avslut		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

	<p>annan uppfattning och har goda skäl till detta. Icke avgränsade föroreningar är ofta ett hinder för lyckas med en efterbehandlingsmetod samt innebär risk för restföroreningar och skenande kostnader i projektet.</p>	
☐	<p>Identifiera vilka anmälningar/tillstånd som krävs. En § 28 anmälan behöver nästan alltid lämnas in för åtgärden. Rådgör med vattenhandläggaren på Länsstyrelsen om det kan finnas behov av vattendom eller anmälan för den aktuella åtgärdstekniken.</p>	
☐	<p><i>Kontrollprogram - In-situ</i> Följ upp att det finns redovisat</p> <ul style="list-style-type: none"> - hur anläggningen/ åtgärdstekniken funktion ska verifieras - hur omgivningspåverkan ska kontrolleras - hur de mätbara åtgärdsmålen ska följas upp. - hur funktionen av skydd och försiktighetsåtgärder följs upp - tidpunkter för delrapporteringar <p>Du kan ta hjälp av rapporten "PM Kontrollprogram för hållbara efterbehandlingsmetoder – version 1" som tagits fram inom INSURE.</p>	
☐	<p>Vid innovativa åtgärdsmetoder så kan det vara värdefullt att begära att en miljökonsekvensanalys genomförs och att behovet av skyddsåtgärder utreds. Det kan t ex finnas behov av att anlägga säkerhetsbarriärer, styrd pumpning eller annan åtgärd för att t. ex säkerställa begränsad föroreningsspridning mot något skyddsobjekt om en behandling ska pågå under lång tid.</p> <p>Be VU att identifiera och redovisa " miljömässigt kritiska " arbetsmoment och när i tiden de bedöms utföras.</p>	
☐	<p>Följ upp formuleringen av åtgärdskraven är de rimliga och hållbara, förändrar de miljöpåverkan av efterbehandlingsåtgärden?</p>	

CHECKLISTA	Nr 3	Sid nr 4 (7)
Checklista 3 – Åtgärdsförberedelser till beslut om avslut		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

☐	Det kan vara svårt att förstå hur efterbehandlingstekniken fungerar och vilken miljö- och hälsopåverkan det kan bli etc. Gör platsbesök, ställ frågor till entreprenörer och konsulter, begär in projekteringshandlingar om det behövs. TM behöver skaffa sig den kunskap som krävs för att kunna handlägga ärendet	
☐	Överväg noga att beslutsunderlaget är tillräckligt bra, innan du som TM förelägger VU att genomföra en efterbehandling - Ansvariga bolag har långtgående utredningsansvar för att ta fram behövliga beslutsunderlag.	
	Genomförande	
☐	<i>Tänk på:</i> TM bör medverka regelbundet vid byggmöten eller andra typer av avstämningsmöten under projektets genomförande.	
☐	Ofta dyker utmaningarna i projektet upp tidigt i genomförandeskedet eller i samband med att nya arbetsmoment påbörjas. Prioritera därför tätare avstämningar inledningsvis tills du ser att åtgärdsmetod, skyddsåtgärder och egenkontroll fungerar som tänkt.	
☐	<i>Tänk på:</i> Vissa åtgärdstekniker, t.ex. reningsanläggningar, grundvattenpumpar etc. kräver regelbundna skötselåtgärder för god funktion. Följ upp att utföraren har bra rutiner och egenkontroll, tillgång till behövlig kunskap samt personella resurser. Tänk på att det kan bli minusgrader i Sverige på vintern och hur detta påverkar utrustningen och projektet.	
☐	<i>Tänk på:</i>	

CHECKLISTA	Nr 3	Sid nr 5 (7)
Checklista 3 – Åtgärdsförberedelser till beslut om avslut		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

	TSM kan behöva vara flexibel och acceptera en längre genomförandetid för hållbara efterbehandlingsmetoder, förutsatt att genomförandet går åt rätt håll.	
☐	Om behövlig riskreduktion inte uppnåtts vid t ex en <i>in situ</i> -behandling, så kan detta bero på att de faktiska förhållandena på platsen skiljt sig från de ingångsvärden som använts i riskbedömningen och vid beräkningen av platsspecifika riktvärden. En åtgärd kan vara att huvudmannen/ansvarig se över genomförd riskbedömning och vid behov föreslå mer relevanta målsättningar.	
☐	Under genomförandet av åtgärdsmetoder som innebär nedbrytning av föroreningar: Granska genomförda provtagningar, nedbrytningsstadier/reningsresultat etc. i samband med delavstämningar avstämningsmöten, stäm av resultaten mot uppsatta prognoser. - Går det som planerat? - Kan man se en trend i resultaten? - Behöver åtgärder vidtas för att förbättra nedbrytningen? - Behöver en ny prognos göras? - Bestäm ett nytt avstämningstillfälle.	
☐	<i>Ta tag i problemet innan det blir en surdeg!</i> <i>Är det svåra bedömningar är det extra värdefullt att ha tillgång till bollplank (SGI, det finns ofta andra kommuner och Länsstyrelser som har erfarenhet av liknande projekt).</i> Våga ställa kompletterande krav i ett relativt tidigt skede om det visar sig att anläggningen inte fungerar som tänkt, det är sällan problem löses av sig själva.	
☐	Dokumentera de ställningstaganden som görs under genomförandet, "vi kom överens om" eller "TSM accepterar att".	

CHECKLISTA	Nr 3	Sid nr 6 (7)
Checklista 3 – Åtgärdsförberedelser till beslut om avslut		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

	Uppföljning och dokumentation	
	<i>Slutrapporten</i>	
☐	Följ upp att myndighetsbeslut tillgodosetts. Använd dig av vägledningmaterialet om §28 anmälan på EBH-portalen	
☐	Innan slutredovisningen godkänns behöver tillsynsmyndigheten sammanfattningsvis överväga om det behövs: <ul style="list-style-type: none"> - Ytterligare åtgärder. - Uppföljande kontroll. - Restriktioner för markanvändningen inom berörda fastigheter. 	
☐	Det finns olika möjliga åtgärder t ex: <ul style="list-style-type: none"> - Riskbedömningen kan behöva uppdateras? (följ upp att faktiska förhållandena på platsen stämmer överens med antagandena i befintlig riskbedömning) - Behovet av ytterligare åtgärder kan behöva utredas (t ex kan det behöva tas fram en enklare åtgärdsutredning för det kompletterande åtgärdsbehovet)? 	
☐	Om det behövs restriktioner i markanvändningen. <ul style="list-style-type: none"> - Ta stöd av "Vägledning om fastighetsanknutna förelägganden inom arbetet med förorenade områden" som finns på EBH portalen för att hitta ett lämpligt upplägg 	
	Behövs uppföljande kontrollarbete? <ul style="list-style-type: none"> - begär att huvudman/ansvarig tar fram ett förslag. Du kan ta hjälp av rapporten "PM Kontrollprogram för hållbara efterbehandlingsmetoder – version 1" som tagits fram inom INSURE. 	

CHECKLISTA	Nr 3	Sid nr 7 (7)
Checklista 3 – Åtgärdsförberedelser till beslut om avslut		
Funktionen tillsyn och förorenade områden		Datum 2019-09-12
MILJÖSKYDDSENHETEN		Rev.

	Beslut om avslut	
☐	Föranleder uppnådda resultat permanenta restriktioner i markanvändningen eller kräv fortsatt uppföljande kontroll?	
☐	Gå igenom de åtgärder som krävs och dokumentera dem i EBH-stödet. Säkerställ att eventuella inskrivningar i fastighetsregistret följs upp.	
	<p>Är åtgärdsmålen uppnådda och kontrollprogrammet avslutat samt dokumentationen fullständig?</p> <p>Grattis! Skicka ett skriftligt meddelande till huvudman, uppdatera vid behov EBH-stödet.</p> <p>Och glöm inte att lägga upp projektet som referensprojekt på Åtgärdsportalen!</p>	

Bilaga EBH processen för Checklista 3 (Åtgärdsutredning till Beslut om genomförande) – En konceptuell bild över skeden, utredningar och aktiviteter/handlingar där TM kan bedriva tillsyn